

II. BİLSEL ULUSLARARASI
GORDİON BİLİMSEL
ARAŞTIRMALAR
KONGRESİ

KONGRE KİTABI

9-10 MART 2024

ANKARA

<https://bilselkongreleri.com>

2. BİLSEL INTERNATIONAL GORDİON SCIENTIFIC RESEARCHES CONGRESS 09-10 MARCH, 2024 ANKARA/TÜRKİYE

CONGRESS ID
CONGRESS TITLE

2. BİLSEL INTERNATIONAL GORDİON SCIENTIFIC RESEARCHES CONGRESS

DATE and PLACE

09-10 MARCH, 2024-ANKARA/TÜRKİYE

GENERAL COORDINATOR

Azat KALİ

EDITORS

Dr. İlyas ERPAY

EMİL RAUL OĞLU AĞAYEV

ORGANIZING COMMITTEE

Chairman of the Organizing Committee

Dr. İlyas ERPAY

University Academician Representative

Prof. Dr. Aitkul MAKHAYEVA/Abai Kazakh National Pedagogical University

Doç. Dr. Adem DOĞAN/Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Doç. Dr. Fatih KOÇYİĞİT/Dicle Üniversitesi

Doç. Dr. Semra AY/Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Dr. Ayten CANTAŞ BAĞDAŞ/Pamukkale Üniversitesi

Dr. Derya KARATAŞ/Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi-Türkiye

Dr. Erdem AYYILDIZ /Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi- Türkiye

Dr. İbrahim PINARCI/Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi

Dr. Merdin DANIŞMAZ/Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye

Dr. Şermin KOÇYİĞİT/Dicle Üniversitesi

Members

Prof. Dr. Margherita Mori

Associate Professor Daniela Matušiková

Associate Professor Irina Manolescu

Doç. Dr. Fuat LEBE

Doç. Dr. Mehmet Veysi BABAYİĞİT

Doç. Dr. Özge TEMİZ

Doç. Dr. Recep BÜYÜKTOLU

Dr. Ahmet DOĞAN

Dr. Anitha Rajasekaran

Dr. Ghanshyam Barman

Dr. Chems Eddine BOUKHEDIMI

Dr. Nurten Ebru ÖZDEMİR

Dr. Muhammad Umar Bello

Dr. Murat GENÇ

Dr. Sıtkı AKKAYA

PARTICIPANTS COUNTRY

Albania/Austria/ Azerbaijan/Belarus/Hungary/India/Indonesia/Iran/Italy/Kosovo/Malaysia/Morocco/Nigeria/North
Macedonia/Pakistan/Romania/Saudi Arabia/Serbia/Slovakia/Slovenia/USA/Vietnam

ORGANIZATION

BİLSEL

<https://bilselkongreleri.com>

All rights of this book belong to ASTANA PUBLICATIONS. Authors are responsible both ethically and juridically

Release Date: 19 MARCH 2024

Bu kitabın tüm hakları ASTANA YAYINLARI yayınevine aittir. Kitap ticari bir kar amacı gütmemektedir.

Yayın Tarihi: 19 MART 2024

ISBN: 978-625-6501-67-6

İÇİNDEKİLER//CONTENTS

ÜRETİM SİSTEMLERİNDE KARBON EMİSYONLARININ HESAPLANMASININ ÖNEMİ.....	10
MAKİNE ÖĞRENİMİ YAKLAŞIMLARI İLE BANKACILIK SEKTÖRÜNDE KREDİ BAŞVURULARINDA TAKİPTEKİ KREDİ RİSKLERİNİ AZALTMAK İÇİN DOLANDIRICILIK TESPİTİ.....	12
Nur KÜÇÜKKIVANÇ	12
ELEKTRİKLİ ARAÇLARDAKİ BATARYA PAKETİ ÜRETİMİNDE KULLANILAN BİRLEŞTİRME TEKNOLOJİLERİNİN İNCELENMESİ	23
YÜKSEK SICAKLIKLARIN METALLERİN MEKANİK ÖZELLİKLERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ	34
İŞ AKIŞI YÖNETİMİNDE ANORMALLIK TESPİTİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA.....	40
SYNTHESIS OF ANTIMONY SULFOIODIDE NANOWIRE/FEW-LAYER GRAPHENE NANOCOMPOSITES	41
HİDROJENERATÖRLERDE OFF-LINE VE ON-LINE TESTLER.....	42
OFF-LINE AND ON-LINE TESTS IN HYDROGENERATORS	43
FARKLI NÜVE MALZEMELİ ASENKRON MOTORUN KAYIP TABANLI PERFORMANS ANALİZİ	51
LSTM TABANLI GELECEKTEKİ SATIŞ TUTARLARININ TAHMİNİ	64
HELİKOPTER İLERİ UÇUŞUNDA ROTOR GÜRÜLTÜSÜNÜN SAYISAL TAHMİNİ	77
KARDİYOVASKÜLER SİSTEM HASTALIKLARI VE HBA1C	94
HBA1C ÖLÇÜMÜNE ALTERNATİF OLARAK PLETELET İNDEKSLERİ KULLANIMI.....	96
01 OCAK 2018- 31 ARALIK 2018 TARİHLERİ ARASINDA GÜLHANE EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ SUALTI HEKİMLİĞİ VE HİPERBARİK TIP KLİNİĞİNE BAŞVURUP, BAROTRAVMA RİSKİ ŞÜPHESİ İLE GÖĞÜS HASTALIKLARINA KONSÜLTASYONU YAPILAN HASTALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	98
SİSTEMİK SKLEROZ HAKKINDAKİ YOUTUBE SAĞLIK BİLGİSİNİN KALİTESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	106
PANDEMİ DÖNEMİNDE SEZARYEN DOĞUM YAPAN GEBELERİN RETROSPEKTİF DEĞERLENDİRİLMESİ: TEK MERKEZ DENEYİMİ.....	108
KALP YETMEZLİĞİ VE KALP PİLİ BULUNAN HASTADA SUPRAKLAVİKÜLER BRAKİYAL PLEKSUS BLOK UYGULAMASI.....	116
LAPAROSKOPIK KOLESİSTEKTOMİ CERRAHİSİ SIRASINDA GELİŞEN ANİ KARDİYAK ARREST	117
KANITA DAYALI UYGULAMALARIN HEMŞİRELİK BAKIMINDA ÖNEMİ.....	118
EVDE SAĞLIK HİZMETLERİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR	125
ENGELLİLERİN ŞEHİR İÇİ ULAŞABİLİRLİK VE ERİŞEBİLİRLİK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ.....	134

KALP YETMEZLİĞİ TANISI OLAN HASTALARDA SEMPTOM YÖNETİMİ VE HEMŞİRELİK BAKIMI.....	136
HEMŞİRELİK UYGULAMALARI VE FİTOTERAPİ	146
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK MESLEĞİNİN İMAJINA YÖNELİK ALGILARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER	154
HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK MESLEĞİNİ SEÇME NEDENLERİ	162
JOUBERT SENDROMUNDA DUYU BÜTÜNLEME TERAPİSİ: OLGU SUNUMU.....	169
DOWN SENDROMUNDA HİDROSEFALİ: OLGU SUNUMU	175
RELATIVE MOTION KONSEPTİ VE EL REHABİLİTASYONUNDA KULLANIMI	180
ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE EV KAZALARI: RİSK FAKTÖRLERİ, ÖNLEMEDE HEMŞİRENİN SORUMLULUKLARI	187
DEPREMİN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ RUHSAL ETKİLERİ.....	199
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ İÇİNALINMASI GEREKEN TEDBİRLER.....	207
AFETLER VE HEMŞİRELERDE MERHAMET YORGUNLUĞU	214
MULTİPL SKLEROZLU HASTALARDA ANTİNÜKLEER VE ANTİFOSFOLİPİD ANTİKORLAR ..	231
FARKLI ORGANİK KÖKENLİ GÜBRE FORM VE DOZLARININ YERFİSTİĞİNDE ÇİMLENME RADİKULA VE PLUMULA GELİŞİMİ ÜZERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ	235
SIVI SOLUCAN GÜBRESİ İZ ELEMENT KATKILI ORGANOMİNERAL VE MİKROBİYAL SIVI GÜBRE VE DOZLARININ SOYA FASULYESİNDE ÇİMLENME RADİKULA VE PLUMULA GELİŞİMİ ÜZERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ.....	247
DEĞİRMENCİLİK YAN ÜRÜNLERİNDEN OLAN BUĞDAY RUŞEYİMİNİN YAĞ KAYNAĞI OLARAK İNSAN BESLENMESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	260
VURGULU ELKTRİK ALAN (PEF) TEKNOLOJİSİNİN GIDA İŞLEMEDE ISIL OLMAYAN PROSES OLARAK KULLANIMINA YÖNELİK ARAŞTIRMALAR	269
BOR VE POTASYUM SÜLFAT UYGULAMALARININ DEREOTUNUN MORFOLOJİSİ VE VERİM ÖZELLİKLERİNE ETKİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	284
KARIŞIK EKİM SİSTEMİYLE YETİŞTİRİLEN TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLERİN VERİM VE KALİTE ÖZELLİKLERİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLER.....	294
THE RELATIONSHIP OF SOME <i>SALSOLA</i> SPP. PLANT COMMUNITIES GROWING NATURALLY AROUND AKARÇAY (AFYONKARAHİSAR) WITH THE SOIL.....	303
THE RELATIONSHIP WITH SOIL OF SOME <i>POLYGONUM</i> SPP. PLANT COMMUNITIES GROWING NATURALLY IN AFYONKARAHİSAR	310
HADİM (KONYA, TÜRKİYE) BÖLGESİNDEKİ KAHEPE KİREÇTAŞLARININ ÇÖKELME KOŞULLARI VE REDOKS SENSİTİV ELEMENT JEOKİMYASI.....	317
HADİM (KONYA, TÜRKİYE) YÖRESİNDEKİ CİHANDERE FORMASYONU DOLOTAŞLARININ PETROGRAFİK ÖZELLİKLERİ	341

DERİ ATIĞI PİROLİZİ GAZ ÜRÜN DAĞILIMINA YUMURTA KABUĞUNDAN ÜRETİLEN CAO'İN ETKİSİ.....	358
FİZYOLOJİK ADAPTASYONDA ZORLU KOŞULLARIN ETKİSİ	359
İŞİK KİRLİLİĞİNE BAĞLI CANLILARDA BİYOLOJİK SAAT	364
BAZI BİTKİ EKSTRAKTLARININ <i>Tuta absoluta</i> Meyrick (Lep.: Gelechiidae)'NİN PUPA DÖNEMİNE İNSEKTİSİDAL ETKİSİ.....	371
TÜRKİYE'DEKİ İSTİLACI BÖCEKLER VE YAYGINLIK DURUMLARI.....	382
TÜRKİYE'DEKİ OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMLARINDA AİLE KATILIMININ EVRİMİ.....	397
TÜRKİYE'DE OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMLARININ EVRİMİ VE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ	416
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MATEMATİK DERSİNE İLİŞKİN ALGILARININ METAFORLARLA BELİRLENMESİ	439
48-60 AYLIK ÇOCUKLARIN ÇİZİMLERİNDE "ÖĞRETMEN" BİR METAFOR ÇALIŞMASI.....	450
ARTIRILMIŞ GERÇEKLİK DESTEKLİ MATEMATİK EĞİTİMİNİN ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARINA VE TUTUMLARINA ETKİSİ.....	465
AN INVESTIGATION OF PRE-SERVICE ENGLISH LANGUAGE TEACHING STUDENTS' OPINIONS ON THEIR PRACTICUM AT SCHOOLS.....	467
AN INVESTIGATION OF PRE-SERVICE ENGLISH LANGUAGE TEACHING STUDENTS' ANXIETY AT THE BEGINNING AND END OF THE SEMESTER RELATED TO ENGLISH LANGUAGE TESTING AND EVALUATIONCOURSE	468
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİNİN ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİ ARAŞTIRAN ÇALIŞMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	469
ENCOURAGING INTERNATIONAL COOPERATION TO UPHOLD PEACE AND RESIST VIOLENCE	470
BİZANSLILAR İLE SÂSÂNİLER ARASINDA VII. ASIRDA YAŞANAN GELİŞMELERİN İLK MÜSLÜMANLARIN MÜŞRİKLERLE İLİŞKİLERİNE ETKİSİ: MUKÂTİL B. SÜLEYMAN'IN (Ö. 150/767) <i>TEFSİRÜ'L-KEBİR</i> ADLI ESERİ İŞİĞİNDE.....	471
SAHÂBENİN AKLA AYKIRILIK SEBEBİYLE HADİSLERİ REDDETTİĞİ İDDİASININ TENKİTİ..	481
FETVANIN DEĞİŞİMİNE İMKÂN VEREN ŞER'Î DELİLLER.....	482
ÖLÜYE KUR'ÂN OKUMA VE SEVABINI HEDİYE ETME.....	491
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN KOPYA ÇEKMEYE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ.....	500
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN ALGILANAN FİZİKSEL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ.....	509
AKTİF SPORCULARDA SIRT KUVVETİNİN DİKEY SIÇRAMAYLA BİR İLİŞKİSİ VAR MIDIR?..	520
SPRİNT PERFORMANSINDA İZOKİNETİK TEST SİSTEMİ: İZOKİNETİK ZİRVE TORK SÜRESİ	527

ÇOCUKLARDA PLİOMETRİK ANTRENMANLARININ GERİLME KISALMA DÖNGÜSÜNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ	535
İLİM VE EDEBİYAT ESERLERİNDE HUSUSİYET VE ESER SAHİPLİĞİ	543
DİJİTAL SÜREÇTE KİTLE KAVRAMINI SOSYOLOJİ ÜZERİNDEN TARTIŞMAK: “DİJİTAL SOSYOLOJİ”	545
İNSAN HAKKI OLARAK ÇEVRE	555
KENT YOKSULLUĞU İLE MÜCADELEDE SOMUT ADIMLAR	564
TÜRKİYE’DE SIĞINMACI YERLEŞTİRME POLİTİKASI OLARAK UYDUKENTLER	565
GORDİON TÜRÜMLÜSLERİNİN ESKİ TÜRK KURGANLARIYLA BENZERLİKLERİ ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME	566
KÜTAHYA MEVLEVİLİK DİNİ MİMARİ İZLERİNDEN DÖNENLER CAMİ TEZYİNATI	571
İSTİKLÂL MARŞI YAZIMI TEKLİFİNİN MEHMET AKİF ERSOY’A YAPILMASI	584
TASARIM TABANLI ARAŞTIRMA (DBR) YÖNTEMLERİ	587
ONTOLOJİK ANALİZ METODUYLA MEHMET ÂKİF ERSOY’UN “ŞARK” ŞİİRİNİN İNCELENMESİ	600
ORHAN VELİ’NİN ŞİİRLERİNİN İŞİĞİNDA “KÜÇÜK İNSANLAR”	616
İSİM DEĞİŞİKLİKLERİ ÜZERİNDEN KAYSERİ’YE BAKIŞ	647
TÜRK MÜZİĞİNDE MAKAMLARIN İNSAN SAĞLIĞINA ETKİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME ..	660
MUHASEBE PERFORMANSI VE BİLİŞSEL BECERİ İLİŞKİSİNİN MUHASEBE MESLEK EĞİTİMİ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ	661
YENİLENEBİLİR ENERJİ YATIRIMLARI VE İSTİHDAM İLİŞKİSİ: G20 ÜLKELERİ ÜZERİNE BİR ANALİZ	676
BELEDİYELERİN WEB SİTESİ, E-DEVLET VE E- BELEDİYE UYGULAMALARININ İÇERİK ANALİZİ: ÇORUM İLİ ÖRNEĞİ	677
TERMAL TURİZMİNDE SİVAS’IN POTANSİYELİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	678
OTEL SATIŞ MAĞAZALARINA YÖNELİK İŞ İLANLARININ İÇERİK ANALİZİ.....	693
CONTENT ANALYSIS OF JOB POSTINGS FOR HOTEL OUTLETS.....	694
YAKINSAL TARİH SÜREÇTE SÜREKLİ DENETİME BAKIŞ.....	696
A STUDY ON THE BEHAVIOUR OF RETAIL EQUITY INVESTORS.....	698
A STUDY ON COMPARATIVE ANALYSIS OF MUTUAL FUND AND INVESTOR PERCEPTION ...	699
CHARACTERISTICS OF MODERN ORGANIZATION OF ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION	700
EXAMINING THE IMPACT OF INCOME LEVEL ON THE E-SHOPPING PROBLEMS: EVIDENCE FROM ALGERIA.....	701
ASSESSMENT OF RENEWABLE ENERGY CONSUMPTION IN CHINA.....	702

SUSTAINABLE BANKING IN INDIA: AN EMPIRICAL STUDY OF ESG SCORES AND FINANCIAL PERFORMANCE	703
STUDY ON INTERACTIVE RELATIONSHIP BETWEEN HUMAN CAPITAL, ECONOMIC GROWTH AND ENVIRONMENTAL POLLUTION	704
CHANGE MANAGEMENT AND PERFORMANCE OF MANUFACTURING FIRMS IN ANAMBRA STATE, NIGERIA.....	705
ORAL TESTAMENTS IN VIETNAMESE LAW	706
THEORETICAL ISSUES OF MEDIATOR IN ACCORDANCE WITH THE LAW ON CONCILIATION,DIALOGUE IN VIETNAMESE COURTS	707
DIGITAL PLATFORMS AND THEIR USE IN TOURISM.....	708
RESTRICTION OF DIVORCE UNDER VIETNAMESE LAW.....	710
GROUND FOR DIVORCE FROM THE PERSPECTIVE OF PRACTICE OF VIETNAMESE COURTS	717
PAYLATER SYSTEM ANALYSIS ON IMPULSE BUYING BEHAVIOR OF STUDENTS IN THE DIGITAL ERA FROM AN ISLAMIC PERSPECTIVE	727
TRENDS IN THE APPLICATION OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY (ICT) IN ENTERPRISE MANAGEMENT.....	728
UNDERSTANDING LEARNING MOTIVATION AND ITS RELATIONSHIP WITH ACADEMIC ACHIEVEMENT: PHENOMENOLOGICAL STUDY OF STUDENTS AT THE FACULTY OF ECONOMICS AND ISLAMIC BUSINESS, UIN K.H. ABDURRAHMAN WAHID PEKALONGAN..	739
ECONOMIC OPPORTUNITIES AND OBSTACLES TO MSME DEVELOPMENT AT ARZHA ZUNAWA TAVERN, BOJONG DISTRICT, PEKALONGAN REGENCY	740
COMPARISON OF THE YIELDS OF THE FOUR PARTS OF THE PLANT CALICOTOME VILLOSA LINK EXTRACTED BY THREE DIFFERENT METHODS.....	741
INVESTIGATION INTO THE EXPRESSION OF PANTON VALENTINE LEUCOCIDIN TOXIN IN STAPHYLOCOCCUS AUREUS INFECTIONS: A STUDY OF 100 CASES AT THE UNIVERSITY HOSPITAL OF FEZ, MOROCCO.....	743
INDOLE-PYRIDINE CARBONITRILES AS POTENTIAL ANTI-DIABETES AGENTS: A COMPUTATIONAL STUDY.....	745
A QUASI- EXPERIMENTAL STUDY TO ASSESS THE EFFECT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE-BASED TECHNOLOGY IN NURSING EDUCATION.....	746
PERCEPTION OF NURSING STUDENTS ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND ITS ROLE IN NURSING AT NORTHERN BORDER UNIVERSITY, SAUDI ARABIA	747
THE APPLICATIONS OF NANOTECHNOLOGY IN CROP PRODUCTION.....	748
INTRODUCTION OF EDUCATIONAL LESSONS ON ENVIRONMENTAL PROTECTION IN EDUCATION FOR HEALTH WORKERS AND MEDICAL ECONOMY MANAGERS	749
PSYCHOEDUCATION AND INTERVENTION STRATEGIES FOR ADDRESSING THE RELATIONSHIP BETWEEN AUTISM AND LANGUAGE.....	750

A SHORT REVIEW OF NEUTRACUETICALS IN PHARMACUETICAL INDUSTRY	751
THE RISE IN TUMORS AS A CONSEQUENCE OF RADIOLOGICAL EXAMINATIONS DURING THE COVID-19 PANDEMIC.....	752
HEALTH EDUCATION OF YOUNG MOTHERS IN PREVENTING THE AGGRAVATION OF DEVELOPMENTAL DYSPLASIA OF THE HIP (DDH)	759
EFFECT OF PRETREATMENTS ON GERMINATION SEEDS CANNABIS (<i>CANNABIS SATIVA L</i>) MOROCCAN ECOTYPE OF OUAZZANE.....	761
AN OVERVIEW OF THE OPPORTUNITIES AND CHALLENGES ASSOCIATED WITH PHARMACOVIGILANCE IN HERBAL MEDICINE	762
FORMS OF THE MONOLOGICAL METHOD IN LEARNING.....	763
ACCESSIBLE EDUCATION: EMPOWERING HEARING IMPAIRMENT ELEMENTARY STUDENTS IN THE ARAB COMMUNITY	771
EXPLORING TECHNOLOGICAL INTEGRATION IN EDUCATION: CONTRASTING PERSPECTIVES OF ARAB AND JEWISH EDUCATORS POST-CRISIS REMOTE LEARNING EXPERIENCES	772
THE ROLE OF THE FINE ARTS TEACHER IN FORMING THE STUDENT'S PERSONALITY AND CHARACTER.....	773
AN EVALUATION OF PROBLEMS ENCOUNTERED BY STUDENT TEACHERS DURING TEACHING PRACTICES EXERCISE IN TARABA STATE UNIVERSITIES	776
АҚШ ПЕН ҚАЗАҚСТАН: ДАРЫНДЫ БАЛАЛАРМЕН ӘЛЕКМЕТТІК-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖҰМЫС	794
ART THERAPY: HELPING STUDENTS TO EXPRESS THEIR FEELINGS THROUGH VISUAL ARTISTRY	801
APPLICATION OF LINEAR PROGRAMMING IN PROFIT MAXIMIZATION AND COST MINIMIZATION: ENCHANTE FASHION HOUSE.....	802
A NEW GENERALIZATION OF <i>A</i> -TYPE ALMOST- <i>F</i> -CONTRACTIONS AND <i>A</i> -TYPE <i>F</i> -SUZUKI CONTRACTIONS IN METRIC SPACES.....	803
STUDY OF A GENERALIZED DRIFT-DIFFUSION SYSTEM WITH A FRACTIONAL CAPUTO DERIVATIVE.....	804
НАЧАЛЬНО -КРАЕВЫХ ЗАДАЧ ДЛЯ ОПЕРАТОРНО – ДИФФЕРЕНЦИАЛЬНЫХ ПАРАБОЛИЧЕСКИХ УРАВНЕНИЙ	805
FIXED POINT THEOREMS AND APPLICATIONS TO NONLINEAR INTEGRAL EQUATION	810
PARAMETRIC INSTABILITIES AND DECAY MODES IN SPIN-POLARIZED QUANTUM MEGNETOPLASMA.....	811
“A REVIEW OF AI TECHNIQUES AND TECHNOLOGIES USED IN MEDICAL IMAGES ANALYSIS”	812
SPIN-POLIRIZED SECOND-ORDER NONLINEAR HALL EFFECT IN 8-Pmmn MONOLAYER BOROPHENE.....	824

COMPUTATIONAL INVESTIGATION OF STRUCTURAL, ELECTRONIC AND OPTICAL PROPERTIES OF CeO ₂ /CoFe ₂ O ₄ HETEROJUNCTIONS	825
QUANTILE REGRESSION ANALYSIS ON THE NEW UNIT NADARAJAH AND HAGHIGHI DISTRIBUTION.....	826
ELECTRON-PHONON INTERACTION DRIVEN DYNAMIC CONDUCTIVITY IN MONOLAYER PHOSPHORENE WITH BROKEN INVERSION SYMMETRY.....	827
CHEMICAL COMPOSITION OF CRUDE EXTRACTS PREPARED FROM THE SPECIES <i>EVACIDIUM DISCOLOR</i>	828
PHYTOCHEMICAL STUDY OF THE SPECIES <i>HALOGETON SATIVUS</i>	829
EFFECT OF BACTERIAL ELICITORS ON THE FORMATION OF THE BIOACTIVE COMPOUNDS PRODUCED BY ENDOPHYTIC <i>Bacillus velezensis</i> VTRNT 01 ISOLATED FROM <i>Adenosma bracteosum</i> Bonati.....	830
OPTİMİZATION OF PHOSPHATE REMOVAL FROM AQUEOUS SOLUTION USING COMPOSITE ADSORBENTS: DESIGN OF EXPERİMENTS USING RESPONSE SURFACE METHODOLOGY (RSM) AND ARTİFİCİAL NEURAL NETWORK (ANN).....	831
COMPARATIVE OPTİMİZATION AND MODELLİNG OF NİTRATE İONS ADSORPTION USING NEW İNORGANİK-ORGANİK FİNCİONALİSED BEADS.....	832
İDEAL REACTORS UNDER STEADY CONDITIONS.....	833
REMOVAL OF BRİLLİANT BLUE FROM COOMASSİE VIA ADSORPTION BY SILICA NANOPARTİCLES.....	834
REMOVAL OF BASIC VİOLET 10 BY MODİFİED ZEOLİTE FOR WASTEWATER TREATMENT.	835
CO-EXISTENCE AND BALANCE BETWEEN THE SECULARİTY AND THE FREEDOM OF RELİGİOUS İN ALBANİA	836
FRENCH EDUCATION İN THE SOUTHWEST - COCHİNCİNA OF VİETNAM İN THE EARLY 20TH CENTURY	837
THE BRİTİSH İN THE PERSİAN GULF	838
ANCİENT İRANİAN WOMEN'S ORNAMENTS İN THE CİVİLİZATION OF ELAM ERA	849
İNFORMATİZATION İN THE SERVİCE OF HİSTORİCAL HERALDRY OF BELARUS	855
İSSUES OF ETHİCS FOR TRANSLATORS AND İNTERPRETERS	866
REFLECTIONS ON THE FAİRY TALES' SETTING.....	874
TOURİSM: AN APPEAL TO THE FİVE SENSES	883
WHO ARE THE GERMAN AND THE MUSLİMS İN THE VİEW OF MEHMET AKİF ERSOY?	890
İSKENDER GORDON'DAN İMPARATORLUĞUNUN PARÇALANMASINA: 'MEDYA ATROPATENİ' ÖRNEĞİ VE LİDERİ ATROPATES.....	891
FROM GORDİON OF ALEXANDER TO THE FRAGMENTATION OF HİS EMPIRE: THE CASE OF 'MEDİA ATROPATENE' AND İTS LEADER ATROPATES	892
YUNAN KATOLİK (UNİATE) RUTHENİAN RAHİPLERİ HABSBURG İMPARATORLUĞU'NUN	

ROMA KATOLIK SEMINERLERİNDE.....	893
GREEK CATHOLIC (UNIATE) RUTHENIAN PRIESTS IN ROMAN CATHOLIC SEMINARIES OF THE HABSBURG EMPIRE.....	894
STUDY OF A REINFORCED CONCRETE STRUCTURE CASE GROUND FLOOR + 9 + TWO BASEMENT	895
VIBRATION MODELING OF FREE FLEXION OF A CENTRIFUGAL COMPRESSOR ROTOR.....	896
STUDY OF THE EFFECT OF AIR BUBBLE DIAMETER ON THE FORMATION OF GAS POCKETS IN A TWO-PHASE CENTRIFUGAL PUMP IMPELLER	897
EFFECTS OF VIRTUAL LABORATORY SIMULATION TOOL ON CHEMISTRY PRE SERVICE TEACHERS `ACADEMIC ACHIEVEMENT IN COLLEGES OF EDUCATION, KWARA STATE..	898
SIMULATION OF A DC DRIVE WITH THE HELP OF LTSPICE	910
RESULTS ON 3-PRIME NEAR-RINGS WITH MULTIPLICATIVE DERIVATIONS	928
OPTİMİZATION OF HARDFACING (WC-Nİ/CR) PARAMETERS WITH TIG TECHNOLOGY	929
USING CONVOLUTIONAL NEURAL NETWORK FOR PREDICTION ROUGHNESS OF SLM SPECIMENS	930
METHOD OF LINES FOR THE NUMERICAL SOLUTIONS OF TIME DEPENDENT PARTIAL DIFFERENTIAL EQUATIONS	931
CHARACTERIZATION OF LANDSLIDES ALONG THE DOUBLE-TRACK ELECTRIFIED RAILWAY LINE THÉNIA-BOUARRERIDJ, BOUIRA, ALGERIA.....	932
AN EXPONENTIATED EXTENSION OF THE JCA-TYPE EXPONENTIAL PROBABILITY DISTRIBUTION WITH PROPERTIES AND APPLICATIONS	933
QUANTİLE REGRESSION ANALYSIS FOR UNIT LOGİSTİC EXPONENTIAL DİSTRİBÜTİON: PROPERTIES AND APPLICATIONS	934
FIRST PRINCIPLES CALCULATION FOR ELECTRONIC AND OPTICAL PROPERTIES OF TRI-DOPED TiO ₂ ANATASE WITH C, N AND Ni.....	935
ADVANCEMENTS IN FEDERATED LEARNING THAT HOW-TO ENHANCING PRIVACY AND COLLABORATION THROUGH DECENTRALIZED TRAINING	936
IMPACT OF CLIMATIC AND ANTHROPOGENIC CHANGES ON ORGANIC MATTER IN SURFACE WATERS OF THE SIDI M'HAMED BEN TAİBA DAM IN AIN DEFLA (WESTERN ALGERIA)....	938
IDENTIFICATION OF SUCCESSFUL PLANT GROWING ON ECOSYSTEM RESTORATION LAND AT RAWA BUNDER RESORT, WAY KAMBAS NATIONAL PARK.....	943
DICTYOCAULOSIS OF SHEEP IN SPREAD BELGRADE AREA.....	944
ASSESSING THE POVERTY STATUS AMONG FARMING HOUSEHOLDS IN ENUGU STATE, NIGERIA.....	946
STRUCTURE-BASED DRUG REPURPOSING TO INHIBIT THE DNA GYRASE OF MYCOBACTERIUM TUBERCULOSIS	947
ALGEBRAIC IDENTITIES AND GENERALIZED DERIVATIONS IN PRIME RINGS.....	948

THE IMPACT OF AIR HEAT TREATMENT ON BAMBOO BETUNG (*Dendrocalamus asper*) DISCOLORATION 950

COMPARATIVE ADVANTAGE OF MELON FRUIT URBAN FARMING IN OPEN FIELD AND RAIN SHELTER GROWING LOCATIONS..... 951

THE ROLE OF THE FINE ARTS TEACHER IN FORMING THE STUDENT'S PERSONALITY AND CHARACTER

ŞAGİRDİN ŞƏXSİYYƏT VƏ XARAKTERİNİN FORMALAŞMASINDA TƏSVİRİ İNCƏSƏNƏT MÜƏLLİMİNİN ROLU

Emil Raul oğlu Ağayev

Teacher of the subject combination commission "Art and physical education" of the Azerbaijan State Pedagogical College under the Azerbaijan State Pedagogical University

Emilaghayev93@mail.ru

ORCID NO: 0000-0001-9354-0839

Abstract. The school environment is a place where the student's personality and character are formed. School is important for educators and students to show and understand in mutual unity. In the formation of the student's personality and character, we must emphasize the role of the fine arts teacher, especially from the creative subjects. This article analyzes the principles that are important for student formation.

Keywords: Fine art, teacher, role, personality, principle

Məktəb mühiti şagird şəxsiyyəti və xarakterinin formalaşdığı bir məkandır. Təhsilverənlər və şagirdlərin qarşılıqlı vəhdətdə göstərməyi, dərkətməyi üçün məktəb vacibdir. Şagirdin şəxsiyyət və xarakterinin formalaşmasında yaradıcı fənlərdən xüsusilə təsviri incəsənət müəlliminin rolunu vurğulamalıyıq.

Təsviri incəsənət müəllimi şagird şəxsiyyətinin formalaşmasında əsasən Azərbaycan və dünyanın tanınmış rəssamlarının yaradıcılığını öyrədir. Bunun üçün şagirdə maraqlı ev tapşırıqları verilməlidir. Əlbəttə ki, bu tapşırıqları heç də bütün şagirdlər yerinə yetirmir, ona görə də bəzən şagirdlər müxtəlif bəhanələr gətirərək, yalan danışırlar. Bu zaman müəllim-şagird münasibətləri düzgün və səmərəli qurulmalı, şagirddə müsbət keyfiyyətlər və dəyərlər formalaşdırılmalıdır.

Şəxsiyyətin formalaşdırılması üçün istifadə olunan strategiyalar. K.Yunqa görə, insan müəyyən şəxsiyyət növünün əlamətləri ilə dünyaya gəlir. Lakin bu o demək deyil ki, insan həyatı boyu şəxsiyyətini inkişaf etdirə, onu dəyişə və formalaşdırma bilməz. Təsviri incəsənət müəllimi də xüsusiyyətlərə əsasən şagirdlərin hansı şəxsiyyət növünə aid olduğunu müəyyənləşdirməyi bacarmalı və buna uyğun olaraq strategiyalar seçməlidir. Nümunə olaraq aşağıdakı strategiyaları göstərmək olar:

Qruplarla iş-müəllim təlim prosesində qrupları formalaşdırma zamanı introvert və ekstravert şagirdlərdən ibarət qrupları yaradaraq, hər iki qrupdan ibarət şəxsiyyət növlərini inkişaf etdirməlidir. Bu iki qruplara diqqət yetirsək, ekstravertlər intravertlərdən subyektiv düşüncələrini formalaşdırmağı, tənqidi düşünməyi öyrənir.

İntrovertlər isə öz növbəsində ekstravertlərdən anlayışlar arasında daha tez əlaqə yaratmağı və tez bir zamanda nəticə çıxaramağı öyrənir. Təsviri incəsənət müəllimi V siniflərə “Azərbaycan xalça muzeyi” mövzunu keçərkən, müxtəlif xalçaçılıq məktəblərini qruplara bölərək Azərbaycan xalçalarının bədii estetik xüsusiyyətlərini formalaşdırır.

Düşünmə vaxtının verilməsi-Təsviri incəsənət müəllimi şagirdlərə sual verərək introvertlər nəticə çıxarmaq üçün kifayət qədər vaxta malik olmur. Düşünmə vaxtının verilməsi introvertlərə düşüncələrini formalaşdırmağa, ekstravertlərə isə verdiyi qərarlar üzərində daha dərin fikirləşmək imkanı verir. Təsviri incəsənət müəllimi şagirdlərdən daima müsbət gözləntilər görməyi bacarmalıdır. VIII siniflərə təsviri incəsənət müəllimi “İmpressionizm:təəssüratların poeziyası” mövzunu keçərkən əsərlər üzərində təhlil metodlarını soruşmalı və daha səlis cavablar üçün düşünmə vaxtını gözləməlidir.

Müzakirə prosesinin təşkil edilməsi-Təsviri incəsənət müəllimi müzakirədə introvertlərin fikir söyləmələrinə, ekstravertlərin isə daha dərinləndirən düşünməsi üçün müzakirə prosesini müəyyənləşdirməlidir. Müəllimin əsas vəzifəsi burada şagirdlərə kənar müdaxilə olmadan fikirlərini ifadə etsinlər. Təsviri incəsənət müəllimi VI siniflərə “Qədim dünya rəngkarlığı” mövzunu keçərkən Mesopotamiya, Misir, Yunan və Roma rəngkarlığının fərdi xüsusiyyətlərini şagirdlərlə müzakirə etməlidir.

Tərbiyədə əks əlaqə və sağlam-qayğıkeş mühit. Təsviri incəsənət müəllimi tərbiyədə əks əlaqə zamanı sinifdə şagirdlərdə müsbət cəhətləri inkişaf etdirərək, neqativ xüsusiyyətləri aradan qaldırmalıdır. Sinifdə həmçinin şagirdlərə qayğı göstərilməlidir, bu zaman şagird özünü cəmiyyətin ən həssas, qayğıkeş üzvi kimi hiss edəcək.

Sosial və emosional bacarıqlar. Təsviri incəsənət müəllimi şagirdlərin sosial və emosional bacarıqlarını inkişaf etdirməlidir. Şagirdlərdə emosiyaları inkişaf etdirərək, düzgün xarakter formalaşdırmalıdır.

Yüksək ideallara sahib olmaq. Şagird əgər yüksək ideallara sahib olub onların ardınca getməyə çalışarsa, özündə xarakter formalaşdırma bilər. Təsviri incəsənət müəllimi bunun üçün Azərbaycanın görkəmli sənətkarları haqqında öyrətməli və bu cür dahilərin izi ilə getməyi həvəsləndirməlidir.

İradə gücünün formalaşdırılması. Təsviri incəsənət müəllimi şagirdlərə iradəli olmağı öyrətməli və iradənin şəxsi intizamdan yarandığını deməlidir. Bu prinsipi daha çox müxtəlif janrlı əsərləri təsvir edən şagirdlərin iradəsinin formalaşaraq, daha da mübariz olmasına gətirib çıxarır. Çünki çox vaxt şagirdlər müxtəlif janrlarda əsərləri işləyə bilməyərək, tez bir zamanda təslim olurlar.

Mükafatlandırma və özü ilə bağlı refleksiya etmək imkanının yaradılması. Təsviri incəsənət müəllimi Novruz bayramının çərşənbələri zamanı iki şagirdi lövhə qarşısına çıxardıb rəsm əsərləri çəkdirib onları

mükafatlandırılabilir. Müəllim sinifdə gələcəkdə təsviri incəsənət və dizayn sahələrində mütəxəssis olmaq istəyən gənclərdə özünəinam yaratmalıdır.

Bütün bu təqdim edilən prinsipləri nəzərə alan təsviri incəsənət müəllimi şagirdin şəxsiyyət və xarakterini formalaşdırılabilir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

- 1.V sinif təsviri incəsənət dərsləri. Bakı 2020. 80 s
- 2.VIII sinif təsviri incəsənət dərsləri. Bakı 2019.96 s
- 3.Kurikulum, metodika, pedaqogika. Bakı 2023.199 s